

Uku Masing bavi se nekim geografski udaljenim varijantama bajke koja je kod Boratova (Türkische Volksmärchen, Berlin 1968) označena brojem 2.

Venetia Newall raspravlja o turskim migrantima u Engleskoj (ima ih 80000 — pretežno s Cipra) i njihovim prehrambenim navikama.

Prilog **Jaana Puhvela** drugačiji je od svih do sada spomenutih: govori o vagama u Hetita i simbolima za mjere.

Gustav Ränk raspravlja o prvom i zadnjem snopu u votskim žetvenim običajima.

Alo Raun nas kratko informira o znanstvenim spoznajama oko Tarapita. Bavi se i etimologijom imena ovog poganskog estonskog boga.

Herbert Salu piše o uništenju Sigtuna, povijesnom događaju koji je našao odjeka i u estonskoj proznoj književnosti.

Opširna studija **Denisa Sinora** komparira najstarije legende o postanju Turkijaca.

Ülo Tedre govori o stereotipu u estonskim narodnim pjesmama. Muzikološki prilog **Romana Toia** govori o usmenim pjesmama koje se izvode i izvodile su se pri običaju ljuljanja, najčešće u uskršnje vrijeme.

Stigli smo i do Kalevale i rada koji se naslanja na Oinasove studije.

Aimo Turunen bavi se odnosom Kalevipoega (estonskog epa) i Kalevale. Oba ova epa postala su nacionalnim amblemima pa vrijedi pratiti životni put ove pjesme do slavljeničkog postolja.

Vaira Vikis-Freibergs razmatra ulogu đavola u latvijskim narodnim pričama (analiza karaktera u odnosu na radnju). U svom radu najčešće polemizira s Proppovim postavkama o morfologiji narodnih priča.

Leea Virtanen unosi u ovaj zbornik dah svježeg folklora (uz fotografije). Predstavlja nam naime že-

ne Setukezije s jugoistoka Estonije (žene koje u miraz nose tradicijsku pjesmu kao obavezu). Ta skupina čije porijeklo još nije sasvim razjašnjeno odlikuje se, prema ovom radu, snažnom kulturom žene. Nije neobično da mladenka okružena ženama bude glavni lik na svadbi, no da žene vode pokladne običaje i zamjenjuju svoj status s muškarcima, zaista je neobično.

Vilmos Voigt javlja se kratkim sažetkom svog opširnog i plodonosnog istraživanja balto-finskog folklora. Ovaj rad nadopunio je autor novim povijesnim saznanjima i donio čvrste pretpostavke određenju južne granice finskog istočnomorskog folklora.

Russel Zguta analizira ulogu skomoroha, ruskih »minstrela«, kao posrednika društvenih protesta.

Folklorica donosi priloge na engleskom (pretežno) i njemačkom. Šteta što ova spomenica nije zaključena bibliografijom radova Felixa J. Oinasa.

Nives Ritig-Beljak

Simpozijum posveten na životot i deloto na Marko Cepenkov, Makedonska akademija na naukite i umetnostite i Društvo za nauka i umetnost — Prilep, Skopje 1981, 463 + III str.

Simpozij posvećen životu i radu Marka Cepenkova održan je u Prilepu od 15. do 17. studenog 1979. godine. Materijali s tog simpozija objavljeni su u ovom zborniku kojeg je sadržaj: uvodna napomena, pozdravni govori i referati u kojima prevladava folklorističko-povijesna i lingvističko-literarna problematika.

U uvodnoj se napomeni navodi da je simpozij organiziran u povodu 150. obljetnice rođenja Marka Cepenkova, jednog od najplodnijih skupljača narodnih umotvorina iz Makedonije. Istaknuto je da ono što je Cepenkov zapisao predstavlja bogatstvo od velike vrijednosti za folkloristiku, etnografiju, lingvistiku,

nacionalnu povijest, pravo, moral i dr., da su sudionici simpozija otkrili mnoge, dosad nepoznate pojedinosti i nove podatke o životu i radu Cepenkova, da iz njegovih zapisa zrači osebujan narodni život, ljepota i čistoća makedonskog jezika.

U pet pozdravnih govora naglašene su Cepenkovljeve zasluge za razvoj makedonske kulture, posebno folkloristike, ali i internacionalno značenje njegova rada.

U zborniku su tiskana 42 referata makedonskih, jugoslavenskih i stranih znanstvenika (iz Poljske, Čehoslovačke, SR Njemačke, Turske i Indije). Referati su podijeljeni u tri tematska kruga: Ličnost i djelo M. Cepenkova (26), Jezik Cepenkova (6) i Balkanski folklor u doba M. Cepenkova (10).

U prvom dijelu zbornika u referatima se govori, ocjenjuje i klasificira narodno stvaralaštvo koje je Cepenkov sakupio: pjesme, bajke, legende, predaje, basne, anegdote, poslovice, pitalice, zagonetke, vjerovanja, bajanja, blagoslovi, kletve, dječje igre, etnografski opisi, tajni govori (životinjski) itd. Tako P. Bačanov ističe odgojno djelovanje djece — junaka u pripovijetkama M. Cepenkova, a V. Bovan istražuje u Cepenkovljevu djelu govorno narodno stvaralaštvo: poslovice, zagonetke, uzrečice, kletve i blagoslove. T. Vražinovski tipološki klasificira predaje svrstavši ih u tri grupe, jedanaest podgrupa i 64 motiva, a K. Wroclawsky legende, objavljene u IV. knjizi kolekcije **Makedonski narodni umotvorbi** u deset knjiga (Skopje 1972) dijeli na šest grupa. I. Dorovski govori o recepciji Cepenkova u Češkoj, a R. Ivanović o Cepenkovljevu djelu kao inspiraciji u suvremenoj makedonskoj drami, te V. Iljoski o njegovoj prozi kao izvoru i inspiraciji. V. Jakoski uspoređuje dramu **Crne vojvoda** s narodnom pjesmom Spiro Crne i Gorgija. Lažot, a O. Jašar-Nasteva navodi izvore i karakteristike humora u djelu Cepenkova. Lj. Lape govori o povijesnoj tematici koja prožima stvaralački opus Cepenkova. M. Matiče-

tov piše o južnoslavenskim folkloristima samoucima M. Cepenkovu i Gašperu Križniku, a D. Najčeski o individualnom i kolektivnom u djelu Cepenkova. K. Penušliski navodi glavne izvore pripovijedaka, a N. Petkovska piše o ideji otpora u Cepenkovljevoj drami **Crne vojvoda** i drami Stefanovskog **Jane Zadrogaz**. B. Petrovski utvrđuje da siže epske pjesme **Svadba Radula vojvode** koju je zabilježio Cepenkov, pokazuje zakonitosti karakteristične za narodno stvaralaštvo. H. Peukert analizira »35 dragocjenih dirljivih tužbalica M. Cepenkova« koje pružaju niz inspirativnih polaznih točaka za razmatranje bitnih pitanja ne samo žanra tužbalica već i narodno-poetskog stvaranja uopće, jer imaju »neobično velik stepen autentičnosti, koja daleko prevazilazi pouzdanost mnogih drugih uglednih publikacija jezičkih narodnih umotvorina u 19. stoljeću«. II. Polenakovik kaže da je **Autobiografija** Cepenkova izvor o sudjelovanju Makedonaca u romanskoj revoluciji i o grčkom ustanku 1821. godine, a i o odjeku tih ustanaka u Makedoniji. R. Poplazarov analizira tekstove u kojima se spominju neke makedonske vojvode i pokazuje Cepenkovljeve patriotske osjećaje i težnju za slobodom Makedonijom, a K. Simčizijew registrira u njegovim zapisima motive o Marku Kraljeviću. G. Stefanoski piše o Cepenkovu kao o folkloristu u znanstvenom opusu Blaže Koneskog, a M. Stojkoski o Cepenkovljevim preporodnim idejama. V. Stojčevska-Antik nalazi među zapisima Cepenkova velik broj starih i važnih varijanti narodnog stvaralaštva bogumilske orijentacije, a Z. Todorovska analizira njegove tužbalice. A. Trajanovski govori o djelatnosti Cepenkova u prilipskoj crkveno-školskoj općini u vremenu od 1881. do 1886. godine, a V. Urošević o njegovim zabilježenim pričama o vampirima. U posljednjem referatu B. Džimrevski piše o narodnim muzičkim instrumentima u djelu Cepenkova.

U drugom je dijelu riječ o jeziku. Govori se o turskom utjecaju na rje-

čnik i strukturu makedonskog jezika, što se može dobro slijediti u djelu Cepenkova, posebno u njegovoj **Autobiografiji** (J. Kaynak), o slojevitosti njegova poetskog jezika (L. Karovski), o jeziku Cepenkova u vlastitim djelima i u zabilježenim narodnim umotvorinama (K. Kepeški), o jezičnoj upotrebi Cepenkovljevih zapisa s drugim makedonskim tekstovima u 19. stoljeću (B. Koneški), o perspektivi njegova proznog jezika, koji treba proučavati i obnavljati radi čuvanja jedinstvenog kulturnog nasljeđa (R. Panoska) i o jeziku Cepenkova i crkvenoslavenskoj jezičnoj tradiciji uz zaključak da je njegov jezik vrlo bogat leksički, frazeološki, sintaktički i stilski, ali da je, na žalost, malo zastupljen u suvremenoj jezično-književnoj normi (R. Ugrinov-Skalovska).

U trećem dijelu zbornika tiskani su referati koji, uglavnom, govore o skupljačima narodnih umotvorina iz Cepenkovljeva vremena. Tako M. Bošković-Stulli šire prikazuje Bošićevu rukopisnu zbirku usmenih pripovijedaka iz Cavtata. O skupljanju muslimanskih narodnih pjesama u 19. st. (navode se skupljači, istraživači i izdavači) piše Đ. Bulurović. O preporodnim elementima u makedonskoj glazbi 19. stoljeća piše S. Golabovski i zalaže se za ravnopravno uključivanje makedonskih glazbenika u rješavanje određenih ključnih teorijskih problema u balkanskom i evropskom folkloru. O nekim karakteristikama i aspektima skupljanja i istraživanja folkloru u južnim dijelovima Srbije u drugoj polovini 19. stoljeća piše M. Zlatanović, a o Njegošu kao skupljaču narodnih pjesama N. Kilibarda. O djelatnosti slavista na skupljanju i proučavanju albanskog folkloru u 19. st. piše Š. Plana, a o nekim aspektima uloge folkloru i folkloristike u procesu makedonske nacionalne afirmacije u 19. stoljeću B. Ristovski. O melografskom radu Ljudevita Kube u Bosni i Hercegovini, ali i u ostalim južnoslavenskim zemljama, gdje je zabilježio 2 673 pjesme (od kojih 1 127 u BiH), više C. Rihtman,

a o prijevodima makedonske narodne poezije na češki u 19. st. piše N. Robovski i donosi 166 naslova prevedenih pjesama. Na kraju: o starijim turskim svadbenim običajima i ceremonijama u Makedoniji piše Nail Tan.

Ante Nazor

Raskovnik. Časopis za književnost i kulturu, Glavni i odgovorni urednik **Ljubinko Radenković**, Beograd 1982, IX, br. 33, 260 str. (= **Usmeno narodno stvaralaštvo**. Zbornik radova o našem folkloru, Biblioteka »Raskovnik«, knj. 3)

U ovoj je knjizi tiskano petnaest radova. Veći broj radova, koji se ovdje objavljuju, pripremljen je za znanstveni skup: »Naše usmeno narodno stvaralaštvo danas«, koji je održan u Beogradu 18. i 19. prosinca 1981. godine u organizaciji časopisa »Raskovnik«.

Radovi su podijeljeni u nekoliko tematskih krugova: istraživanja narodnog stvaralaštva pojedinih krajeva, teorijsko-metodološka pitanja folkloru, rješavanja pojedinih pitanja naše usmene tradicije i pregled dosadašnjih istraživanja folklornog nasljeđa.

Pišući o pripovjedačima u Hrvatskoj M. Bošković-Stulli pokušala je na jednom mjestu sabrati karakteristična opažanja o svojim najboljim pripovjedačima s kojima se susretala od 1951. do 1970. godine. Njezine su ocjene: da pripovijetke tradicijske, o kojima je u radu riječ, **postepeno izumiru i uskoro će se vjerojatno samo čitati i kazivati djeci prema pročitanoj knjizi**, ali da pripovijedanje ne izumire, jer su već neke kraće vrste danas živo prisutne i bit će još dugo, da nastaju i nastajat će i nove vrste zato što je potreba izravnog i kreativnog komuniciranja pripovijedanjem neodvojiva od ljudi.

U radu **Usmeno narodno stvaralaštvo Budžaka** O. Mladenović i M. Radovanović govore o narodnom